

Львівська
Педагогічна
Спільнота

МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ
СВІТОВОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ
ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ**

26-27 грудня 2014 р.

Львів

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ В ОСВІТІ

Вятчаніна С. В.

ДОВУЗІВСЬКА ПІДГОТОВКА ІНОЗЕМНИХ АБІТУРІЄНТІВ З УРАХУВАННЯМ ЕТНОПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ КОНТИНГЕНТУ 6

Гончарова Л. А.

ПЛАН ГРУПОВИХ ЗАНЯТЬ ФОРМУВАЛЬНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ 10

Джеджер О. В.

ЕМОЦІЙНО-МОТИВАЦІЙНІ ДЕТЕРМІНАНТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ 15

Міхєєва О. І., Смоляр Д. О.

ПАРАДИГМА ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ 20

Стремецька В. О.

МОТИВИ ТА ТРУДНОЩІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СЛУХАЧАМИ УНІВЕРСИТЕТУ ТРЕТЬОГО ВІКУ 24

НАПРЯМ 2. ПЕДАГОГІЧНА ТА КОРЕКЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ

Намок Н. М.

СУЧАСНІ НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ПРОБЛЕМИ ПЕРЦЕПТИВНО-СМИСЛОВОЇ ОБРОБКИ МОВЛЕННЄВОГО МАТЕРІАЛУ 30

Шевчишена О. В.

ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ДО ОВОЛОДІННЯ МЕТОДАМИ ЕМОЦІЙНОЇ САМОРЕГУЛЯЦІЇ 34

НАПРЯМ 3. СОЦІАЛЬНА І ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Андросович К. А.

АНАЛІЗ СУТНОСТІ ТА ЗМІСТУ СОЦІАЛЬНИХ АСПЕКТІВ АДАПТАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ 39

Попівчук Р. Ю., Грендей Н. М.

ПРОБЛЕМИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА ... 46

Донець О. І.

ПРОГРАМА РОБОТИ З РОЗЛУЧЕНИМИ ЖІНКАМИ У ГРУПАХ ПІДТРИМКИ 50

3. Наумова В. А. Оптимизация личностного ресурса на этапе поздней зрелости: дис...канд. психол. наук: 19.00.13 / Валентина Александровна Наумова: – П. – Камчатский, 2013. – 209 с.
4. Практическая психология для менеджеров / под ред. М. К. Тутушкиной // – М.: Филинь, 1996. – 368 с.
5. Экспериментальная психология / под ред. В. Н. Дружинина // – СПб.: Питер, 2003. – 319 с.

Джеджера О. В.
аспірант

Рівненський державний гуманітарний університет
м. Рівне, Україна

ЕМОЦІЙНО-МОТИВАЦІЙНІ ДЕТЕРМІНАНТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ

У сучасній психологічній науці загальноприйнятою є теза про те, що будь-яка діяльність (у тому числі й навчальна) є зумовленою мотивами особистості. Будучи суб'єктивною спонукою дій та поведінки студентів, мотиви, які реалізуються у низці психологічних змінних (інтересах, прагненнях, бажаннях, переконаннях, установках), не тільки викликають (або гальмують) пізнавальну активність, а й суттєво позначаються на її успішності та ефективності (А. Бугрименко, О. Гребенюк, І. Зайцева, М. Мешков, А. Реан, В. Тимошенко, В. Якунін). Водночас важливо підкреслити, що навчальні досягнення студентів значною мірою залежать від їхніх психічних та фізичних станів (С. Алексєєва, Г. Габдрєєва, С. Смирнов, Н. Шаріпова, а навчальна мотивація пов'язана з переживаннями учіння [1, 3].

Відповідно викликає інтерес питання щодо зв'язку між станом, який переживає студент у ході навчальної діяльності, та рівнем його навчальної мотивації. З метою вивчення зазначеного питання було проведено дослідження, в якому брали участь студенти першого курсу напряму підготовки «Психологія» (всього 75 осіб) Рівненського державного гуманітарного університету.

Вибір категорії досліджуваних був пов'язаний з тим, що, по-перше, формування навчальної мотивації є особливо важливим на початкових етапах навчання у вищій школі, коли відбувається усвідомлення студентами-першокурсниками навчальних цілей та цінностей навчання, виробляється ставлення до нього, закріплюються поведінкові стереотипи; по-друге, зазначений процес є адаптаційним, отже, визначається особливою гостротою переживань студентів, позначається на їхніх психічних та фізичних станах.

Для розв'язання поставленого завдання були використані методика діагностики рівня навчальної мотивації В. Сопова в модифікації О. Прохорова [5], методика «Самооцінка психічних станів» Г. Айзенка [4], методика діагностики самопочуття, активності та настрою В. Доскіна та М. Мірошнікова [2].

У результаті вивчення рівнів навчальної мотивації було виявлено, що студентам-першокурсникам притаманна переважно оптимальна (60 % опитуваних) та середня (28 % опитуваних) мотивація, а 12 % з них вирізнялися низьким рівнем мотивації щодо навчання (рис. 1).

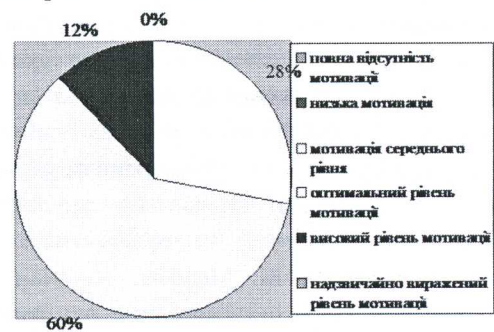

Рис. 1. Рівні навчальної мотивації студентів-першокурсників, визначені за методикою В. Сопова в модифікації О. Прохорова

Водночас дані дослідження, проведеного за методикою Г. Айзенка (табл. 1) засвідчили, що для більшості досліджуваних були характерні переживання тривожності, фрустрації, агресивності на незначному або на середньому рівнях. Відповідно було констатовано стан емоційного благополуччя у 48 % студентів, а 48 % з них вирізнялися середнім рівнем тривожності. Лише 4 % студентів визначалися високою тривожністю, пов'язаною з передчуттям небезпеки або невдачі.

Таблиця 1

**Результати діагностики самооцінки психічних станів
(за методикою Г. Айзенка)**

Психічний стан	Бали						Середній показник
	0-7 (низький рівень)		8-14 (середній рівень)		15-20 (високий рівень)		
	Кількість студентів	%	Кількість студентів	%	Кількість студентів	%	
тривожність	36	48,0	36	48,0	3	4,0	8,0
фрустрація	42	56,0	30	40,0	3	4,0	6,6
агресивність	36	48,0	33	44,0	6	8,0	8,8
ригідність	24	32,0	51	68,0	0	0	8,2

Позитивним було те, що 56 % респондентів характеризувалися високою самооцінкою, стійкістю до невдач, відсутністю страху перед труднощами, в той час як низька самооцінка, бажання уникнення труднощів, фрустрованість була виявлена тільки в 4 % студентів. Середній рівень фрустрації був констатований у 40 % опитуваних. Як видно з табл. 1, учасники експерименту є досить гнучкими й адаптивними, бо засвідчили лише низький (у 32 % опитуваних) та середній (у 68 % респондентів) рівні ригідності.

Проте проблемним бачиться те, що 8 % з них вирізняються високим рівнем агресивності. Хоча варто зазначити, що відповіді більшості студентів дали змогу констатувати низький (у 48 % опитуваних) та середній (44 %) рівні прояву зазначеного стану.

На підставі даних дослідження, проведеного за методикою В. Доскіна, М. Мірошникова (табл. 2) було зафіксовано нормальні показники самопочуття в 16 % студентів, активності – у 28 % опитуваних, настрою – у 47 % з них. Негативні характеристики зазначених якостей було виявлено: самопочуття – 16 % першокурсників; активності – у 24 % досліджуваних; настрою – у 12 % респондентів. Отже, як бачимо,

більшості студентів були притаманні позитивні стани, що уможливило їхню ефективну навчальну діяльність.

Таблиця 2

**Результати діагностики самопочуття, активності, настрою
(за методикою В.Доскіна, М.Мірошнікова)**

Стан	Бали								Середній результат
	0-3,9		4-4,9		5,0-5,5		5,6-7,0		
	Кількість	%	Кількість	%	Кількість	%	Кількість	%	
самопочуття	12	16,0	27	36,0	12	16,0	24	32,0	4,9
активність	18	24,0	27	36,0	21	28,0	9	12,0	3,9
настрій	9	12,0	3	4,0	36	48,0	27	36,0	4,8

Проведений кореляційний аналіз отриманих експериментальних даних (див. табл. 3) дав змогу виявити залежність навчальної мотивації від активності і настрою студентів, а також констатувати зв'язок досліджуваної якості з переживанням стану фрустрації й ригідністю. Активність першокурсників мала середній зворотний зв'язок із тривожністю та фрустрацією, що забезпечувало зниження рівнів зазначених психічних станів за умови її підвищення.

Таблиця 3

Аналіз показників лінійної кореляції Пірсона

	тривожність	фрустрація	агресивність	ригідність	рівень мотивації
самопочуття	-0,309	0,006	0,216	-0,077	0,042
активність	-0,273	-0,287	0,055	-0,074	-0,135
настрій	-0,312	-0,152	0,295	-0,106	-0,049
рівень мотивації	0,172	0,335	-0,001	0,450	-

Розраховані коефіцієнти кореляції взаємовпливу вказують на те, що взаємозалежність фрустрації, ригідності та рівня навчальної мотивації із

самопочуттям відсутня. Водночас агресивність досліджуваних за умов низької кореляції була прямо залежна від самопочуття, а тривожність – зменшувалась залежно від покращення самопочуття. Згідно з проведеними розрахунками кореляційної взаємозалежності, настрої слабо корелювалися із фрустрацією й ригідністю, однак при покращенні настрою знижувався рівень тривожності, а також підвищувався рівень активності.

Таким чином, навчальна мотивація знижується у зв'язку з підвищенням рівня фрустрації й ригідності студентів та посилюється завдяки підвищенню активності й покращенню їхнього настрою. Отриманий висновок є підставою для пошуку шляхів підвищення емоційної комфортності навчального процесу у вищих навчальних закладах, сприяння розвитку гнучкості й активності студентів.

Список літератури:

1. Зайцева І. В. Мотивація учіння студентів : Монографія / за ред. П. Г. Лузана. – Ірпінь : Ред.-видавничий відділ АДПС України, 2000. – 191 с.
2. Лучшие психологические тесты / сост. М. В. Оленникова. – М. : АСТ; СПб.: Сова, 2010. – 639 с.
3. Маркова А. К. Формирование мотивации учения в школьном возрасте / А. К. Маркова. – М. : Просвещение, 1983. – 96 с.
4. Практическая психодиагностика: Методики и тесты: Учеб. пособие / Д. Я. Райгородский (ред.-сост.). – Самара: Издательский дом «БАХРАХ-М», 2002. – 668 с.
5. Прохоров А. О. Методики диагностики и измерения психических состояний личности. – М.: ПЕРСЭ, 2004. – 176 с.